

STEAM TA’LIMI, IQTIDORLI O‘QUVCHILARNI O‘QITISH

Jabborova Odina Jahongir qizi
Andijon davlat pedagogika instituti
Aniq fanlar fakulteti 2-bosqich, 201-gurux talabasi

Annotatsiya. Ushbu maqolada STEAM ta’limining iqtidorli o‘quvchilarga qanday qilib qo‘llanilishi va ularning ko‘p qirrali rivojlanishini qanday qilib rag‘batlantirishi mumkinligi ko‘rib chiqilgan. STEAM yondashuvi ta’limni o‘quvchilarning bilim va ko‘nikmalarini to‘la huquqli rivojlantirishga yordam beruvchi integratsiyalashgan, fanlararo metod sifatida taklif etadi. Bu yondashuv o‘quvchilarning ijodkorlik, tanqidiy fikrlash va muammo yechish qobiliyatlarini rivojlantirish uchun tajriba va amaliyotga asoslangan fursatlar taqdim etadi.

Kalit so‘zlar: STEAM ta’lim tizimi, iqtidorli o‘quvchilar, metodlar fanlararo yondashuv, innovatsiya, matematika, texnologiya, sa’nat va dizayn,

STEAM ta’limi (Science, Technology, Engineering, Art, and Mathematics - Fan, Texnologiya, Muhandislik, San’at va Matematika) bugungi kunda talaba va o‘quvchilarning ijodiy va analitik ko‘nikmalarini rivojlantirish uchun zamonaviy ta’lim yondashuvlaridan biri hisoblanadi.

STEAM yondashuvi fanlararo bog‘liqlarni ta’kidlab, o‘quvchilarni turli fanlar orasidagi aloqalarni tushunishga va ularning bilimlarini amaliyotda qo‘llashga undaydi. Iqtidorli o‘quvchilarni STEAM ta’lim yondashuvi asosida o‘qitish quyidagi metodlarni o‘z ichiga oladi:

1. Fanlararo Darslar (Putyozi): Fan, texnologiya, muhandislik, san’at va matematikadan iborat fanlararo integratsiyalarni dars rejasiga kirita oladigan o‘qituvchilar o‘quvchilarning fikrlash doirasini kengaytiradi hamda ularning turli sohalardagi qiziqish va ko‘nikmalarini rivojlantira oladi.

2. Amaliy Loyalarda O‘qitish: Real dunyo muammolari va loyihalari asosida o‘qitish o‘quvchilarni muhandislik va texnologiyalarga, shuningdek, san’at va dizaynga jalb qiladi va ularni ijodiy yechimlar ishlab chiqishga undaydi.

3. Ijodkorlikni Rag‘batlantirish: San’at va dizayn elementlarini qo‘shgan holda darslarni yanada qiziqarli va visual jozibador qilish, o‘quvchilarning estetik his-tuyg‘ularini va ijodkorlik qobiliyatlarini o‘stirish.

4. Texnologiya va Dasturiy Ta’minot: 3D modelleme, dasturlash va roboto-texnika kabi texnologik mahoratlarni o‘rgatish, bu orqali o‘quvchilarga turli kasb-hunarlar sohasida kerak bo‘ladigan ko‘nikmalarini shakllantirish.

5. Enrichment Dasturlari va Tanlovlar: Qo‘shimcha chetdan ta’lim resurslari, masalan, onlayn kurslar, «bootcamp»lardan foydalanish hamda matematika, fan va muhandislik bo‘yicha tanlovlar va olimpiadalarda qatnashish o‘quvchilarni rag‘batlantiradi.

Iqtidorli o‘quvchilarni chuqur bilim va tushunchalarga da’vat etish maqsadida yaratilgan bo‘lib, ularga fanlararo darslar, loyihaga asoslangan o‘qitish, texnologiya yordamida amaliyot, san’at integratsiyasi va individualizatsiya qilingan ta’lim imkoniyatlarini taqdim etishga urg‘u beradi. O‘qitish metodlari nafaqat o‘quvchilarning akademik ko‘nikmalarini oshirishni maqsad qiladi, balki ularning ijtimoiy va emotsional rivojlanishini ham qo‘llab-quvvatlashga qaratilgan.

STEAM ta’limi orqali iqtidorli o‘quvchilarning yuqori darajadagi o‘rganish ehtiyojlari qondiriladi, bu esa ularga kelajakda kerak bo‘ladigan XXI asrda talab qilinadigan

“Oliy ta’lim muassasalarida ta’lim, fan, innovatsiya va ilmiy tadqiqotlarning salmoqli natijalari: muammo va yechimlar” mavzusida Respublika ilmiy anjuman to’plam materiallari 2024-yil 19-aprel kun.

ko‘nikmalarni rivojlantirish imkoniyatini beradi. Hujjatning maqsadi - o‘qituvchilarni iqtidorli o‘quvchilardan maksimal darajada foydalanishga undash, shuningdek, STEAM ta’limining afzalliklarini va uning o‘quvchilarning umumiy rivojlanishi uchun qanday qo‘llanilishini ko‘rsatishdir.

Iqtidorli o‘quvchilarni STEAM (Science, Technology, Engineering, Art, and Mathematics - Fan, Texnologiya, Muhandislik, San’at va Matematika) sohasida rivojlantirish uchun ushbu usullar yordam beradi:

1. Qiziqish va ehtiyojlarni aniqlash

- O‘quvchilarning shaxsiy qiziqishlari va iqtidorlarini aniqlash va rivojlantirish.

2. Fanlararo o‘qitish

- Darslarni integratsiyalashgan tarzda olib borish, masalan, fizikaningsan’at bilan, matematikaning muhandislik bilan bog‘liqligi ustida ishlash.

3. Amaliyotga asoslangan darslar

- Real hayotiy muammolarni dars materialiga kiritish orqali ta’limni amaliy qilish.

4. Loyihaga asoslangan ta’lim

- O‘quvchilar mustaqil yoki guruhdagi loyihalar ustida ishlashlari uchun imkoniyatlar yaratish.

5. Ijodiy yondashuvlarni qo‘llab-quvvatlash

- San’at modullari yordamida ijodiy va analitik fikrlashni rivojlantirish.

Mustaqil Tadqiqotlar:

- O‘quvchilarni ilm-fan yoki muhandislik sohasida mustaqil tadqiqotlar olib borishga rag‘batlantirish.

6. Ijtimoiy-emotsional qo‘llab-quvvatlash

- O‘quvchilar o‘rtasida hamkorlikni rivojlantirish, ularga ijtimoiy-emotsional mahoratlarini oshirishda yordam berish.

7. Talabalarni o‘qitish jarayoniga jalb qilish

- O‘quvchining o‘ziga o‘rganish jarayonini qisman yoki to‘liq boshqarish imkoniyatini berish.

O‘quvchilarni STEAM sohasida rivojlantirish – bu ularga o‘z bilimlarini turli sohalarda qo‘llash va yangi yechimlar topish imkoniyatini berish orqali amalga oshiriladi. Bu ularning ijodiy va kreativ fikrlash qobiliyatlarini oshiradi hamda kelajakdagi ta’lim va kasbiy faoliyatlariga poydevor qo‘yadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Xodjayev B.X. Umumiy pedagogika nazariyasi va amaliyoti. Darslik – T:SANO -STANDART, 2017
2. Xodjayev B.X., Choriyev A., Saliyeva Z.T, Pedagogik tadqiqotlar metodologiyasi, Darslik,- T.:IQTISODIYOT DUNYOSI, 2018.
3. Yulikayeva E., Axmedova M., Qurbonova G., Sh.Tashmetova, Umumiy pedagogika, Darslik,- T.:TDPU, 2012.
4. Pedagogika, // M. To‘xtaxodjaevaning umumiy tahriri ostida, Darslik,- T.:O‘zbekiston Faylasuflari Milliy jamiyati, 2010.